

filològica, el seu bon gust i el seu entusiasme constructiu, ha estat com una segona renaixença. Ara, que som en període de forçada absència política, l'atenció del públic i dels selectes s'ha concentrat en un sol bellueig. La literatura ha tret una gran ufana. Conseqüentment, el desnivell que existia, no fa gaire, entre la producció poètica i la prosa, a favor de la primera, he desaparegut. Ens encaminem a bon pas al percentatge favorable a la prosa de tota literatura normal. Això es deu, principalment, a l'escalf del poble. Avui es lleix en català, i la nostra literatura ha estat presa com a símbol de la nostra personalitat col·lectiva. Hem vist, inclús, un esdeveniment insòlit només cinc anys enrera: l'èxit de llibreria i l'exhauriment ràpid d'edicions copioses". En acabat, Santasusagna, a la secció "La novel·la popular", s'arreglera al costat de les tesis defensades per Josep Maria de Sagarra, però matisant que, per bé que s'ha de fer una literatura per al poble, no s'ha de renunciar pas a la qualitat: "Som, doncs, al bon temps per a la novel·la, puix que la literatura ha passat del cenacle al poble. Josep M. De Sagarra, que deu percebre finament els batecs populars, la va demanar oportunament en veu alta. Algú ha dit que aquestes demandes són inútils, puix que és difícil que les novel·les neixin com els bolets. Aquesta dificultat, però, no és sinó per a la bona novel·la, que sorgeix rarament en mig d'una producció mediocre o passadora i, fins i tot, de la de favor passatger. [...] Hem de desitjar, doncs, en bé de la nostra renaixença, que ara sembla culminar, que surti l'escriptor que faci novel·les per al poble –no tenim ja un precedent i un exemple en el cas una mica lamentable de Josep M. Folch i Torres? I, fent-li companyia, aquell altre que es faci un èxit enmig dels selectes i el que escrigui aquella obra, joell d'una literatura, que conegui el favor de dalt i de baix, amb olor d'eternitat".

Més endavant, però, amb el títol de "La novel·la en crisi?" contradiu les conclusions de Yates i recorda que, malgrat tot, la quantitat no garanteix mai la qualitat: "Sembla [...] que no hem tingut sort en el moment. El gènere és en decadència. Hilari Belloc ha anunciat formalment la mort a aquesta [...] Dubta que, a Catalunya, sorgeixi esponent, puix que li manca una sòlida plataforma edificada pels clàssics. Ens cal, però, observar de passada, que no hem d'oblidar que els nostres

clàssics medievals –o pre-clàssics, si es vol– ens han llegat, si més no, un bell i envejable monument novel·lístic: *Tirant lo Blanch*. La causa més anguniosa, creiem nosaltres, per la seva crisi, avui encara en futur, és l'abundor que en segreguen totes les literatures. I l'abundor, com diu el poble, mata la fam". Aquí l'article canvia d'orientació, a les seccions "Una trilogia catalana", "Ruralisme i ciutadanisme" i "Una novel·la antològica: Solitud", l'escriptor reusenc exposa clarament quines són les seves preferències que, indirectament, palesen la manca de producció noucentista: "La nostra prosa shonora amb tres obres culminants de novel·lística: Solitud, de Víctor Català, Els sots feréstecs, de Raimon Caselles i Naufrags, de Bertrana. Són tres obres per a passar la frontera i fer-nos quedar bé". Sense abandonar aquest raonament, clou l'article amb la secció "Dos mots finals": "La nostra literatura presenta dos miracles. Jacint Verdaguer és l'aparició d'un literat formidable en una literatura gairebé inexistente. Víctor Català escriu Solitud, obra mestra d'una novel·lística que, encara avui, és només una esperança. Això –cal mirar-ho d'aquesta manera– és altament encoratjador. Pot fer sospitar a la nostra literatura, fa tan poc temps desclosa, els més elevats destins. El millor camí per menar-la-hi, però, ha d'ésser una bona i abundant novel·lística. Ella li crearà un públic addicte. Sense aquest, no deixaria d'ésser mai sinó una pobre flor d'artifici".

Fins aquí, Santasusagna rebateja clarament, al meu parer, la idea de Yates segons la qual, al 1925, el debat de la novel·la a la literatura catalana s'havia esgotat. Si més no, a comarques, com fa veure aquest article, encara era viu.

¹Sota aquest pseudònim s'amaga Joaquim Santasusagna, l'intel·lectual reusenc que exercí la crítica literària del 1926 al 1928 a la publicació de l'entitat: "Consideracions sobre la poesia", núm. 147-148, març de 1926, pàg. 58-62; "Conteurs catalans"

d'A. Schneeberger, núm. 153-154, juny de 1926, pàg. 170-171; "Entre la vida i els llibres de J. Estelrich" i "La novel·la picaresca y el pícaro en la literatura espanyola de Mireya Suárez", núm. 155-156, juliol de 1926, pàg. 204-205; "Histories i fantasies de Martínez Ferrando" i "Records d'infantesa de Frederic Mistral", núm. 159-160, setembre de 1926, pàg. 268 i 270; "L'home ben educat de Myself", núm. 161-162, octubre de 1926, pàg. 304; "Jaume I de F. Soldevila", núm. 167, març de 1927, pàg. 67; "Lloci de la paraula de López-Picó", núm. 172, agost de 1927, pàg. 201; "La bona nova de J. Ruyra", núm. 176, desembre de 1927, pàg. 296-300; "L'incest de C. A. Jordana", núm. 178, febrer de 1928, pàg. 56 i "Resum de literatura catalana de L. N. d'Olwer", núm. 180, abril de 1928, pàg. 122-123; entre d'altres.

² Recollit a J. SANTASUSAGNA, *Contra els tòpics* (a cura de Pere Anguera), Edicions del Centre de Lectura, Reus, 1985. Hi ha també reproduïdes les cartes de Víctor Català.

AMB LA INTENCIÓ DE VERTEBRAR CULTURALMENT I política el nostre país i presentant unes propostes lligades a la realitat més propera dels Països Catalans, d'una banda, i als esdeveniments globals que incideixen inevitablement en l'àmbit de la nostra llengua i de la nostra cultura, d'una altra, la Fundació Àusias March i l'editorial 3 i 4 van celebrar els Premis Octubre que aquest any complien el trentè aniversari. La Setmana dels Premis Octubre culminà, després de cinc dies atapeïts de propostes culturals que abraçaven diferents àmbits, amb el lliurament dels premis d'assaig, narrativa i poesia que atorga l'editorial 3 i 4, i també el premi de periodisme d'investigació Ramon Barnils. En aquesta ocasió, i per primera vegada en la història dels Octubre, tres dones acapararen els guardons: Isabel-Clara Simó (Alcoi 1943) s'endugué l'"Andròmina" amb la novel·la *L'home que ensumava les dones*, Júlia Blasco (Camp de Túria 1945) amb les *Converses filosòfiques* s'emportà el premi d'assaig Joan Fuster, i Tona Pasola (Barcelona 1952) guanyà el Premi Vicent Andrés Estellés de poesia amb *La sensualitat del silenci*.

La XIV edició de l'Encontre d'Escriptors reuní més d'un centenar d'escriptors procedents de l'àmbit lingüístic català sota el lema "De la generació de la República a la generació dels Octubre" amb la finalitat de crear un espai on la memòria supervivent i el diàleg amb les generacions més joves que conviuen en el panorama literari català fos possible, facilitant, alhora, la participació activa del públic assistent, en gran part universitari.

El X Congrés de Mitjans de Comunicació se centrà en la incidència d'Internet i dels mitjans de comunicació de masses, la seva actuació com a factors d'intercanvi i d'imposició de models econòmics i culturals i, en conseqüència, acceleradors dels processos d'homogeneïtzació i estandardització mundials. Es parà especial atenció en els canvis, problemes i reptes d'uns Països Catalans cada vegada més informatitzats.

En tercer lloc, el Simposi Internacional estudià la

relació entre la Corona d'Aragó i Itàlia a l'Edat Mitjana i a l'època del Renaixement, posant especial esment en dos punts: l'impuls expansiu de la Corona d'Aragó i els seus enclavaments mediterranis, i la presència de dos papes valencians en el soli de Sant Pere, situació que fou resolta pels italians amb una invasió comercial sàvia, pacífica i sobretot cultural.

Per últim, el VII Congrés de Pensament estudià, des d'una perspectiva teòrica i pràctica, el fenomen de la Globalització per tal d'escatir les raons que l'han feta possible, el significat real i els problemes que generarà un fenomen que, tot i que ha tingut antecedents al llarg de la història, es manifesta ara amb una contundència sense precedents.

Tot i que els actes dels Octubre congregaren el bo i millor dels escriptors, periodistes, investigadors, pensadors, etc., del nostre país i d'arreu del món, cap mitjà de comunicació local no se'n féu ressò, cosa que produí un cert ambient de clandestinitat, i –si ho feren– tractaren de desprestigiar-los sistemàticament. Com a clar exponent d'aquesta actitud es poden consultar els articles que aparegueren a les pàgines dels *Diario de Valencia* el 26.10.01 a la pàgina 20 i el 28.10.01 a la pàgina 4. De fet, aquests escrits només són la prova que evidencia la situació social tensa que es viu a la ciutat de València, on és francament difícil de viure plenament i de manera lliure en català. Aquesta situació no només és filla d'uns fets històrics i demogràfics, sinó que també i encara és promoguda per determinats sectors socials i institucions, com ho va demostrar la prohibició de penjar les banderoles publicitàries dels Premis en una edició anterior, o la no cessió del pavelló de la ciutat per part del consistori al·ludint un compromís de l'alcalde, que mai no existí.

Finalment, també es féu la lectura del Manifest-testament del segle, acte en el qual una llarga llista d'escriptors (Jordi Carbonell, Josep M. Castellet, Feliu Formosa, Joaquim Molas, Josep Palau i Fabre, Baltasar Porcel, Arnau Puig, Joan Triadú, Ramon Xirau, entre d'altres) llegiren un missatge amb el llegat del segle que han viscut i, alhora, miraren de donar uns consells als joves escriptors d'aquest segle que ara comença. L'acte, que tingué lloc al Paraninfo magnífic de la Universitat de València, fou dels més emotius.

Recuperar el sentit de la mesura, la crònica dels Octubre

Eva Palau

Filòloga